

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสภาพการปฏิบัติเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จำแนกตามด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาทางด้าน ปრაกฏผลดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการจัดโครงสร้างการ

บริหารงานของโรงเรียนให้รองรับระบบประกันคุณภาพภายใน ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการส่งเสริมงานวิชาการให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการ ศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ แรกอยู่ในระดับมาก คือ การเบิกจ่ายงบประมาณ การกำหนดงบประมาณ ทรัพยากรของแต่ละหน่วยงาน การจัดทำบัญชีการเงิน การวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเสนอของงบประมาณของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดหา ควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษา และการระดมทรัพยากรจากแหล่งบุคคล หน่วยงานองค์กรและท้องถิ่น มาสนับสนุนการจัดการศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง 3 ลำดับ แรกอยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาครู การมอบหมายภาระงานแก่บุคลากรในโรงเรียน และการวิเคราะห์ภารกิจเพื่อวางแผนอัตรากำลังบุคลากร ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแต่งตั้ง โยกย้าย โอนครูผู้สอน และการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือค่าจ้าง

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรกอยู่ในระดับมาก คือ การกำหนดแผนการรับนักเรียน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ผลงานของสถานศึกษา การจัดทำสำมะโนนักเรียน และการดำเนินงานรับนักเรียนใหม่ ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดระบบงานธุรการ การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และงานเกี่ยวกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามด้านได้ดังนี้ .

5.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การปรับปรุงระบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน โดยรวมชั้นเรียนตามระดับชั้น การจัดครูอัตราจ้างให้มีการสอนหมุนเวียนภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภายในกลุ่มการปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการรวมกลุ่มร่วมกันจัดทำหลักสูตรให้ทุกโรงเรียนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรมากขึ้นและการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสอนตรงตามสาขาวิชา

5.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณพิเศษที่นอกเหนือจากเงินอุดหนุนรายหัว เพื่อจ้างวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา เพิ่มเติมงบประมาณค่าสาธารณูปโภคและค่าใช้สอย แยกจากงบอุดหนุนรายหัว เพิ่มงบประมาณด้านวัสดุ ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ให้เพียงพอ และการให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณการศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม 33

5.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การเพิ่มอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตรงตามภาระงานที่รับผิดชอบให้มากขึ้น

การเพิ่มค่าตอบแทนแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแรงจูงใจและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้และลดการย้ายงานของบุคลากรครูผู้สอนเพและการดำเนินการที่เหมาะสมในช่วงปิดภาคเรียน

5.4 ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนการปฏิบัติงานการสอน

การให้องค์กร ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนในการจัดการศึกษา และการจัดให้มีสวัสดิการเพิ่มเติมสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมที่อยู่ห่างไกลและขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษา สภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านใน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายเร่งรัดการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งมีการติดตามประเมินคุณภาพและมีเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนและสนับสนุนเพื่อการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนทุกแห่งต้องมีการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับภารกิจหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสถานศึกษาอยู่ใกล้ชิดกับชุมชน มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจความของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเฉพาะครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ที่ทำงานแบบอุทิศเวลาและมีความรับผิดชอบต่องานอันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสงฆ์ที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อให้ความรู้แบบให้เปล่ากับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของคนในชุมชน จึงได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทนันท์ สุโพธิ์นอก (2554 : ก) ที่ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัววัดขนาดของโรงเรียนนั้นมีความสำคัญเพราะจะเป็นตัวกำหนดจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน และขนาดของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสนับสนุน รวมถึงปริมาณงานตามบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำเป็นต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กโดยทั่วไปจึงมักจะประสบปัญหาในการบริหารงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมสูงกว่า ตลอดจนมีการสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครองที่มีมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มี

การดำเนินงานตามนโยบายการยกระดับคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพทัดเทียม โรงเรียนขนาดใหญ่ก็ตาม แต่ด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณที่ใช้ดำเนินงานยกระดับคุณภาพยังมีไม่เพียงพอ จำนวนบุคลากรที่ถูกจำกัดจำนวนตามขนาดงบประมาณที่ได้รับและยากต่อการสร้างแรงจูงใจด้านผลตอบแทน เพื่อรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพสูงไว้ในหน่วยงาน ดังนั้น ในบางโครงการที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว จึงไม่สามารถจะดำเนินการ ได้อย่างเป็นเต็มที่ดังเช่น ใน โรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น การจัดทำหน่วยคอมพิวเตอร์ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และการแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็ก โดยทั่วไปรวมทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อเนก อัครีเดช (2549 : ง) ที่ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 และพบว่าในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศ กับ ติดตาม และประเมินผลการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาในทุกๆ ด้าน จึงควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรมีการติดตามการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประถมพร เพ็ชร ไปรี (2548 : ก) ที่

ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่าสถานศึกษามีการบริหารงานด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาด้านนี้ เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อการเสนอของบประมาณ รวมทั้งการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรร แต่การจัดสรรตามจำนวนนักเรียนนั้นมีไม่เพียงพอ โรงเรียนเหล่านี้มีที่จะต้องบริหารจัดการท่ามกลางปัญหาหลายประการ เช่น ขาดแคลนครูสอนไม่ครบชั้นเรียน ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เป็นต้น นอกจากนี้ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น ยังมีการศึกษาภาคบาลีและนักธรรม ซึ่งใช้ทรัพยากรร่วมกันกับการศึกษาแผนกสามัญด้วย ทำให้ปริมาณงานและภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนั้น รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งควรจัดให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กให้มากขึ้น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผลการวิจัยของ ประถมพร เพ็ชรโปรี (2548 : ก) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่าสถานศึกษามีการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาด้านนี้ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาข้าราชการครู การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครู และการมอบหมายภาระงานแก่บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน ในส่วนของการบริหารจัดการศึกษานั้น นอกจากจะใช้เกณฑ์ตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว การบริหารงานบุคคลภายในหน่วยงานยังมีเรื่องของจิตอาสา คุณธรรมและความเมตตาเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน และการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างวัดกับชุมชน เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ครูที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ยังมีจิตอาสาในการอุทิศตนและเสียสละเวลามาสอนนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามความรู้ความสามารถ ทำให้บุคลากร

ภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งถึงแม้จะเสียเปรียบสถานศึกษาขนาดใหญ่ในด้านแรงจูงใจ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และรักษาบุคลากรที่มีความสามารถสูง แต่ก็สามารถบริหารจัดการศึกษาได้ไม่ติดขัดมากนัก ในด้านปัญหาทั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรมก็เช่นเดียวกับ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูที่มีไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก ครูไม่ได้รับการพัฒนาตามความต้องการ รวมทั้งไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบเท่าที่ควรนั้น ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทมาใช้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรวมช่วงชั้นหรือเรียนรวมบางชั้น มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตรงกับภาระงานที่รับผิดชอบ และสร้างแรงจูงใจให้แก่ครู เช่น เพิ่มค่าตอบแทนหรือพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ ให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รวมทั้งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลให้โรงเรียนมากขึ้น

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งเรือง ศักดิ์รัตนมาศ และเสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2555 : ก) ซึ่งทำการศึกษาด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านนางเม็ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิเขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับพระราชทาน และผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2554 ระดับดีมาก พบว่าในด้านการบริหารทั่วไปนั้น โรงเรียนได้บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากรภายในโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและองค์กรภายนอกอื่น ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการร่วมแรงร่วมใจที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้ในการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการปฏิบัติและการปรับปรุงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะเน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดมหาสารคามเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมความคิดและแรงกายแรงใจ ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลมาก ส่วนข้อที่มีปัญหาในด้านการบริหารทั่วไปคือการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลงานของสถานศึกษา การส่งเสริมและประสานงานการศึกษากับบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีปัญหาเช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดเล็กทั่วไป คือ ขาดเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์

สำหรับพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสานงานกับเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ดังกล่าวยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ และงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนมานั้นจำเป็นต้องใช้จ่ายในเรื่องอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นด้วยโดยจัดสรรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รวมทั้งการศึกษาคณะภาษาบาลีและนักธรรมด้วย ดังนั้น จึงควรพิจารณาปรับปรุงกฎเกณฑ์ให้มีความยืดหยุ่นสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้สามารถจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมกับขนาดและภารกิจของโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้การบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังต่อไปนี้

1.1 บุคลากรในทุกส่วนงานควรมีการร่วมแรงร่วมใจกัน และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและดูแลเอาใจใส่ต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์ของกระทรวง ศึกษาธิการ สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็กให้มากขึ้น

1.2 ควรจัดให้มีระบบนิเทศงานภายใน เพื่อติดตามประเมินผลการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการจัดทำงบประมาณและการทำบัญชีรายรับรายจ่ายสำหรับบุคลากรทางการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม การเสียสละ และอุทิศเวลาเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

1.5 ผู้บริหารควรส่งเสริมการฝึกอบรมทางวิชาเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการมากขึ้น

1.6 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายให้กับนักเรียน ควรมีความกระตือรือร้นในการสอนและปรับวิธีการสอนใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาที่แท้จริงในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ด้วย เช่นกลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทราบความคิดเห็นในภาพรวมได้ชัดเจนมากขึ้น

3. ในการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นอกจากการใช้เกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงตัวแปรในมิติทางสังคมและศาสนาที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วย